

Sygn. akt: I C 699/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 marca 2018 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie I Wydział Cywilny

w składzie następującym: Przewodniczący SSO Juliusz Ciejek

Protokolant: sekr. sądowy Aleksandra Bogusz

po rozpoznaniu w dniu 27 lutego 2018 r. w Olsztynie

na rozprawie

sprawy z powództwa **J. M.**

przeciwko **M. K. (1)**

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

I. uznaje za bezskuteczną wobec powoda J. M. umowę darowizny z dnia 24 lipca 2017 r. zawartą przed Notariuszem A. Z. w Kancelarii Notarialnej w O. pomiędzy dłużnikiem A. K. (1), a pozwanym M. K. (1) w zakresie nieruchomości gruntowej oznaczonej jako działka numerem (...), o powierzchni 36,300 ha, położonej w obrębie ewidencyjnym P. w gminie B., dla której Sąd Rejonowy w Bartoszycach prowadzi księgę wieczystą Kw (...), dla ochrony wiarygodności powoda wynikającej z nakazu zapłaty wydanego w dniu 12 maja 2017 r. przez Sąd Okręgowy w Olsztynie w sprawie I Nc (...)/17, w wysokości 815.728 zł 90 gr,

II. w pozostałym zakresie powództwo oddala,

III. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1.316 zł 66 (jeden tysiąc trzysta szesnaście złotych sześćdziesiąt sześć groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu,

IV. nie obciąża pozwanego kosztami opłaty sądowej w części nie uiszczonej przez powoda.

Sygn. akt I C 506/17

UZASADNIENIE

Powód J. M. wniósł w dniu 7 września 2017 r. pozew przeciwko M. K. (1), w którym żądał:

I. uznania za bezskuteczną w stosunku do niego umowy darowizny zawartej w dniu 24 lipca 2017 r., mocą której dłużnik A. K. (1) darował pozwanemu, swojemu synowi – M. K. (1) gospodarstwo rolne w skład, którego wchodzi:

1) nieruchomość gruntowa składająca się z działek oznaczonych w ewidencji gruntów numerami (...), (...), (...), (...), (...), (...) o łącznej powierzchni 18,3706 ha położona w obrębie ewidencyjnym L., gminie B., powiecie (...), województwie (...), dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w Bartoszycach V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi Kw nr (...),

2) nieruchomość gruntowa oznaczona jako działka numerem (...), o powierzchni 0,3000 ha, położona w obrębie ewidencyjnym L., gminie B., powiecie (...), województwie (...), dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w Bartoszycach V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi Kw nr (...),

- 3) nieruchomość gruntowa oznaczona jako działka numerem (...), o powierzchni 27,2200 ha, położona w obrębie ewidencyjnym Ł., gminie B., powiat (...), województwie (...), dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w Bartoszycach V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi Kw nr (...),
- 4) nieruchomość gruntowa oznaczona jako działka numerem (...), o powierzchni 27,2200 ha, położona w obrębie ewidencyjnym P., gminie B., powiecie (...), województwie (...), dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w Bartoszycach V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi Kw nr (...),
- 5) nieruchomość gruntowa składająca się z działek oznaczonych w ewidencji gruntów numerami: (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...) i (...), o łącznej powierzchni 57,2838 ha, położona w obrębie ewidencyjnym N. i Ż., gminie B., powiecie (...), województwie (...), dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w Bartoszycach V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi Kw nr (...),
- 6) nieruchomość gruntowa oznaczona jako działka numerem (...), o powierzchni 6,2500 ha, położona w obrębie ewidencyjnym Ż., gminie B., powiecie (...), województwie (...), dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w Bartoszycach V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi Kw nr (...),
- 7) nieruchomość gruntowa oznaczona jako działka numerem (...), o powierzchni 0,300 ha, położona w obrębie ewidencyjnym Ż., gminie B., powiecie (...), województwie (...), dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w Bartoszycach V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi Kw nr (...),
- 8) nieruchomość gruntowa składająca się z działek oznaczonych w ewidencji gruntów numerami: (...), (...), (...), (...), (...), o łącznej powierzchni 19,6100 ha, położona w obrębie ewidencyjnym Ż., gminie B., powiecie (...), województwie (...), dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w Bartoszycach V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi Kw nr (...),
- 9) nieruchomość gruntowa składająca się z działek oznaczonych w ewidencji gruntów numerami (...), (...) o łącznej powierzchni 50,4018 ha, położona w obrębie ewidencyjnym K., gmina S., powiecie (...), województwie (...), dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w Bartoszycach V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi Kw nr (...),
- 10) nieruchomość gruntowa oznaczona jako działka numerem (...), o powierzchni 0,3000 ha, położona w obrębie ewidencyjnym K., gmina S., powiecie (...), województwie (...), dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w Bartoszycach V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi Kw nr (...),
- 11) nieruchomość gruntowa oznaczona jako działka numerem (...), o powierzchni 44,0000 ha, położona w obrębie ewidencyjnym O., gminie S. powiecie (...), województwie (...), dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w Bartoszycach V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi Kw nr (...),
- 12) nieruchomość gruntowa składająca się z działek oznaczonych w ewidencji gruntów numerami: (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...) i (...), o łącznej powierzchni 11,5600 ha, położona w obrębie ewidencyjnym S., gminie S., powiecie (...), województwie (...), dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w Bartoszycach V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi Kw nr (...),
- 13) nieruchomość gruntowa składająca się z działek oznaczonych w ewidencji gruntów numerami: (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...) i (...), o łącznej powierzchni 63,7400 ha, położona w obrębie ewidencyjnym S., gminie S., powiecie (...), województwie (...), dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w Bartoszycach V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi Kw nr (...),
- 14) nieruchomość gruntowa oznaczona jako działka numerem (...), o powierzchni 1,6800 ha, położona w obrębie ewidencyjnym S., gminie S., powiecie (...), województwie (...), dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w Bartoszycach V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi Kw nr (...),
- 15) nieruchomość gruntowa składająca się z działek oznaczonych w ewidencji gruntów numerami: (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...) i (...), o łącznej powierzchni 19,2600 ha, położona w

obrębie ewidencyjnym S., gminie S., powiecie (...), województwie (...), dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w Bartoszycach V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi Kw nr (...),

16) nieruchomość gruntowa składająca się z działek oznaczonych w ewidencji gruntów numerami (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), o łącznej powierzchni 28,8300 ha, położona w obrębie ewidencyjnym S. i T., gminie S., powiecie (...), województwie (...), dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w Bartoszycach V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi Kw nr (...),

17) nieruchomość gruntowa oznaczona jako działka numerem (...), o powierzchni 0,4900 ha, położona w obrębie ewidencyjnym T., gminie S., powiecie (...), województwie (...), dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w Bartoszycach V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi Kw nr (...),

18) nieruchomość gruntowa składająca się z działek oznaczonych w ewidencji gruntów numerami: (...) i (...), o łącznej powierzchni 0,6000 ha, położona w obrębie ewidencyjnym T., gminie S., powiecie (...), województwie (...), dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w Bartoszycach V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi Kw nr (...)

oraz całe wyposażenie tego gospodarstwa (wszelki sprzęty, maszyny, narzędzia, w tym m.in. Przyczepy, silosy zbożowe, wyposażenie budynków, a także 2/3 części nieruchomości gruntowej oznaczonej jako działka numerem (...)) o powierzchni 0,3004 ha, położona w obrębie ewidencyjnym S., gminie M., powiecie (...), województwie (...), dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w Mrągowie IV Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi Kw nr (...) – o łącznej wartości 12.000.000 (dwanaście milionów złotych) zł,

II. wniósł też o uznanie za bezskuteczną wobec powoda umowy kupna-sprzedaży z dnia 19 lipca 2017 r., na mocy której A. K. (1) zbył na rzecz syna – M. K. (1) pojazd marki V. (...), o nr rej. : (...) za cenę 2.000 (dwa tysiące złotych) zł,

III. zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazał, że nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu nakazowym z dnia 12 maja 2017 r. w sprawie I Nc 80/17 Sąd Okręgowy w Olsztynie nakazał A. K. (1) aby zapłacił z weksla na rzecz powoda J. M. kwotę 815.728,96 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 30 marca 2017 r. i kosztami procesu. Na podstawie tytułu wykonawczego zaopatrzonego w klauzulę wykonalności wszczął egzekucję. W toku postępowania egzekucyjnego ustalono, że A. K. (1) sprzedał synowi (pozwanemu) samochód V. (...) oraz darował gospodarstwo rolne wraz z całym jego wyposażeniem i częścią nieruchomości gruntowej, o łącznej wartości 12.000.000 zł. Pozwany będąc osobą bliską dla dłużnika wiedział o tym, że jego ojciec A. K. (1) rozporządzając składnikami swojego majątku, działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, w tym powoda. Świadczy o tym, fakt uczestniczenia pozwanego w terenowych czynnościach egzekucyjnych prowadzonych przez komornika (k. 3-10).

Pismem procesowym powód zmodyfikował treść swojego żądania w zakresie nieruchomości opisanej w pkt 9 pozwu, w ten sposób, że wskazał, że w skład darowanego gospodarstwa rolnego weszła jedynie nieruchomość gruntowa, oznaczona jako działka numerem (...) o powierzchni 50,3700 ha, położona w obrębie ewidencyjnym K., gminie S., powiecie (...), województwie (...), dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w Bartoszycach V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi Kw nr (...). Natomiast druga z wymienionych w tej pozycji działek (nr (...)) stanowi w dalszym ciągu własność darczyńcy (k. 44).

Postanowieniem z dnia 13 listopada 2017 r. Sąd Okręgowy w Olsztynie zabezpieczył roszczenie powoda w niniejszej sprawie poprzez ustanowienie zakazu zbywania i obciążania nieruchomości gruntowej oznaczonej jak działka numerem (...) o powierzchni 36,300 ha, położonej w obrębie ewidencyjnym P., w gminie B., dla której Sąd Rejonowy w Bartoszycach prowadzi księgę wieczystą nr Kw (...) (k. 55-57).

W odpowiedzi na pozew, M. K. (1) wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie na jego rzecz od powoda kosztów procesu. Nadto pozwany w trybie art. 533 k.c. wskazał mienie dłużnika z którego może być prowadzona egzekucja.

Argumentując swoje stanowisko wskazał, że dłużnik posiada majątek w postaci nieruchomości objętych księgami wieczystymi: (...), (...), (...) oraz samochodu A. (...), samochodu T. (...), motocykla K., które pozwalają zaspokoić wierzytelność powoda. W ocenie pozwanego, powód nie udowodnił, że dłużnik A. K. (1) nie posiada innych składników majątku, z których mógłby się zaspokoić. Nie udowodnił również, że na skutek podjętej czynności dłużnik stał się niewypłacalny. Samo istnienie zobowiązania nie może ograniczyć możliwości podejmowania przez dłużnika czynności prawnych. Pozwany wskazał, że A. K. (2) posiada inne nieruchomości. Nadto pozwany wskazał, że darowizna nie miała na celu pokrzywdzenia wierzycieli, lecz ochronę składników majątku wchodzących w skład gospodarstwa rolnego, by możliwe było wszczęcie postępowania restrukturyzacyjnego, w toku którego zaspokojeni zostaną wszyscy wierzyciele (k. 62-66).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Sąd Okręgowy w Olsztynie nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu nakazowym w dniu 12 maja 2017 r. w sprawie I Nc 80/17 nakazał A. K. (1), aby zapłacił na rzecz powoda J. M. z weksla kwotę 815.728,96 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 30 marca 2017 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 12.217 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 7.217 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Z uwagi na brak zgłoszenia zarzutów, nakaz uprawomocnił się.

W dniu 30 czerwca 2017 r. nakazowi została nadana klauzula wykonalności. Następnie wnioskiem z dnia 5 lipca 2017 r. powód wszczął postępowanie egzekucyjne. Postępowanie prowadził A. K. (3) Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Ostródzie. Sprawę zarejestrowano pod sygnaturą akt KM 4263/17.

(bezsporne, a nadto nakaz wydany przez SO w Olsztynie w sprawie I Nc 80/17 k. 12)

W dniu 19 lipca 2017 r. A. K. (1) sprzedał swojemu synowi M. K. (1) (pozwanemu) samochód ciężarowy marki V. (...) z 1997 r. o numerze rejestracyjnym (...) za kwotę 2.000 zł.

(dowód: umowa sprzedaży k. 13)

W dniu 24 lipca 2017 r. A. K. (1) darował swojemu synowi M. K. (1):

I. gospodarstwo rolne, w skład którego weszły następujące nieruchomości:

1) nieruchomość gruntowa składającą się z działek oznaczonych w ewidencji gruntów numerami: (...), (...), (...), (...), (...) i (...), o łącznej powierzchni 18,3706 ha, położona w obrębie ewidencyjnym L., gminie B., powiecie (...), województwie (...), dla której Sąd Rejonowy w Bartoszycach prowadzi księgę wieczystą nr (...),

2) nieruchomość gruntowa oznaczona jako działka numerem (...) o powierzchni 0,3 ha, położona w obrębie ewidencyjnym L., gminie B., powiecie (...), województwie (...), dla której Sąd Rejonowy w Bartoszycach prowadzi księgę wieczystą nr (...),

3) nieruchomość gruntowa oznaczona jako działka numerem (...) o powierzchni 27,2200 ha, położona w obrębie ewidencyjnym Ł., gminie B., powiecie (...), województwie (...), dla której Sąd Rejonowy w Bartoszycach prowadzi księgę wieczystą nr (...),

4) nieruchomość gruntowa oznaczona jako działka numerem (...) o powierzchni 36,3000 ha, położona w obrębie ewidencyjnym P., gminie B., powiecie (...), województwie (...), dla której Sąd Rejonowy w Bartoszycach prowadzi księgę wieczystą nr (...),

- 5) nieruchomości gruntowa składająca się z działek oznaczonych w ewidencji gruntów numerami: (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...) (...) i (...) o łącznej powierzchni 52,2832 ha, położona w obrębie ewidencyjnym N. i Ż., gminie B., powiecie (...), województwie (...), dla której Sąd Rejonowy w Bartoszycach prowadzi księgę wieczystą nr (...),
- 6) nieruchomości gruntowa oznaczona jako działka numerem (...) o powierzchni 6,2500 ha, położona w obrębie ewidencyjnym Ż., gminie B., powiecie (...), województwie (...), dla której Sąd Rejonowy w Bartoszycach prowadzi księgę wieczystą nr (...),
- 7) nieruchomości gruntowa oznaczona jako działka numerem (...) o powierzchni 0,3000 ha, położona w obrębie ewidencyjnym Ż., gminie B., powiecie (...), województwie (...), dla której Sąd Rejonowy w Bartoszycach prowadzi księgę wieczystą nr (...),
- 8) nieruchomości gruntowa składająca się z działek oznaczonych w ewidencji gruntów numerami: (...), (...), (...), (...) i (...) o łącznej powierzchni 19,6100 ha, położona w obrębie ewidencyjnym Ż., gminie B., powiecie (...), województwie (...), dla której Sąd Rejonowy w Bartoszycach prowadzi księgę wieczystą nr (...),
- 9) nieruchomości gruntowa oznaczona jako działka numerem (...) o powierzchni 50,3700 ha, położona w obrębie ewidencyjnym K., gminie S., powiecie (...), województwie (...), dla której Sąd Rejonowy w Bartoszycach prowadzi księgę wieczystą nr (...),
- 10) nieruchomości gruntowa oznaczona jako działka numerem (...) o powierzchni 0,3000 ha, położona w obrębie ewidencyjnym K., gminie S., powiecie (...), województwie (...), dla której Sąd Rejonowy w Bartoszycach prowadzi księgę wieczystą nr (...),
- 11) nieruchomości gruntowa oznaczona jako działka numerem (...) o powierzchni 44,0000 ha, położona w obrębie ewidencyjnym O., gminie S. powiecie (...), województwie (...), dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w Bartoszycach V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi Kw nr (...),
- 12) nieruchomości gruntowa składająca się z działek oznaczonych w ewidencji gruntów numerami: (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...) (...) i (...) o łącznej powierzchni 11,5600 ha, położona w obrębie ewidencyjnym S., gminie S., powiecie (...), województwie (...), dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w Bartoszycach V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi Kw nr (...),
- 13) nieruchomości gruntowa składająca się z działek oznaczonych w ewidencji gruntów numerami: (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...) (...) i (...) o łącznej powierzchni 63,7400 ha, położona w obrębie ewidencyjnym S., gminie S., powiecie (...), województwie (...), dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w Bartoszycach V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi Kw nr (...),
- 14) nieruchomości gruntowa oznaczona jako działka numerem (...) o powierzchni 1,6800 ha, położona w obrębie ewidencyjnym S., gminie S., powiecie (...), województwie (...), dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w Bartoszycach V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi Kw nr (...),
- 15) nieruchomości gruntowa składająca się z działek oznaczonych w ewidencji gruntów numerami: (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...) (...) i (...) o łącznej powierzchni 19,2600 ha, położona w obrębie ewidencyjnym S., gminie S., powiecie (...), województwie (...), dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w Bartoszycach V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi Kw nr (...),
- 16) nieruchomości gruntowa składająca się z działek oznaczonych w ewidencji gruntów numerami: (...), (...), (...), (...), (...) (...) o łącznej powierzchni 28,8300 ha, położona w obrębie ewidencyjnym S. i T., gminie S., powiecie (...), województwie (...), dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w Bartoszycach V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi Kw nr (...),

17) nieruchomości gruntowa oznaczona jako działka numerem (...) o powierzchni 0,4900 ha, położona w obrębie ewidencyjnym T., gminie S., powiecie (...), województwie (...), dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w Bartoszycach V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi Kw nr (...),

18) nieruchomości gruntowa składająca się z działek oznaczonych w ewidencji gruntów numerami: (...) i (...) o łącznej powierzchni 0,6000 ha, położona w obrębie ewidencyjnym T., gminie S., powiecie (...), województwie (...), dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w Bartoszycach V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi Kw nr (...) oraz całe wyposażenie tego gospodarstwa (wszelkie sprzęty, maszyny, narzędzia, w tym między innymi przyczepy, silosy zbożowe, wyposażenie budynków),

19) udział w 2/3 części nieruchomości gruntowej oznaczonej jako działka numerem (...) o powierzchni 0,3004 ha, położonej w obrębie ewidencyjnym S., gminie M., powiecie (...), województwie (...), dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w Mrągowie IV Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi Kw nr (...).

Wszystkie darowane nieruchomości obciążone były ograniczonymi prawami rzeczowymi, w tym hipotekami na rzecz osób prawnych, w tym banków. Wartość darowizny została określona na kwotę 12.000.000 (dwanaście milionów złotych) zł.

Pozwany M. K. (2) oświadczył, że darowiznę przyjmuje.

(niezaprzeczone, a nadto dowód: akt notarialny Rep.(...) (...) k. 14-24)

W dalszym ciągu A. K. (1) był współwłaścicielem gospodarstwa rolnego obejmującego:

a) nieruchomości gruntowej składającej się z działki (...) o powierzchni 3,3200 ha, położonej w obrębie ewidencyjnym S., gminie S., przy czym przypadający udział A. K. (1) wynosił 12/680,

a) nieruchomości gruntowej składającej się z działki (...) o powierzchni 0,100 ha, położonej w obrębie ewidencyjnym S., gminie S., przy czym przypadający udział A. K. (1) wynosił 4/6.

Ojciec pozwanego był także właścicielem nieruchomości gruntowej działki (...) o powierzchni 0,0318 ha, położonej w obrębie ewidencyjnym K., gmina S..

Nieruchomości będąca wyłączną własnością powoda była obciążona licznymi hipotekami ustanowionymi na rzecz osób prawnych, w tym banków. Udziały A. K. (1) w pozostałych nieruchomościach nie były obciążone żadnymi ciężarami.

(dowód: odpisy ksiąg wieczystych nr (...) k. 90-112)

W dniu 25 lipca 2017 r. w związku z prowadzoną egzekucją, komornik sądowy A. K. (3) na wniosek powoda, dokonał zajęcia majątku A. K. (1) w postaci:

a) samochodu osobowego A. (...) o nr. rejestracyjnym (...) o wartości szacunkowej 130.000 zł,

a) samochodu osobowego T. (...) o nr. rejestracyjnym (...) o wartości szacunkowej 50.000 zł

b) samochodu ciężarowego V. (...) o nr. rejestracyjnym (...) o wartości szacunkowej 7.000 zł,

c) motocykl K. o nr. rejestracyjnym (...) o szacunkowej wartości 5.000 zł.

Przy czynnościach komorniczych uczestniczył pozwany. Dłużnik A. K. (1) nie był obecny. Samochód marki A. (...) jest przewłaszczony na rzecz banku kredytującego jego zakup - V. (...). T. (...) należy do leasingodawcy - (...) K. jest własnością dłużnika A. K. (1).

(dowód: protokół zajęcia k. 25-26, zeznania pozwanego k. 16v)

W dniu 30 września 2017 r. A. K. (1) i pozwany zawarli umowę, mocą której M. K. (1) przystąpił do długu powstałego w związku z zaciągnięciem pożyczki u powoda J. M.. W § 2 umowy przystępujący do długu zobowiązał się do spełnienia świadczenia pod warunkiem zatwierdzenia przez Sąd Rejonowy w Olsztynie układu w postępowaniu układowym restrukturyzacyjnym.

(dowód: umowa o przystąpieniu do długu k. 67).

W dniu 2 października 2017 r. A. K. (1) i M. K. (1) złożyli osobno do Sądu Rejonowego w Olsztynie V Wydziału Gospodarczego wnioski o wszczęcie postępowania restrukturyzacyjnego. W wykazie wierzycieli wskazali powoda J. M. oraz jego wierzytelności wynikającej z nakazu Sądu Okręgowego w Olsztynie w sprawie I Nc 80/17. Wskazali, że suma wszystkich wierzytelności wynosi 6.956,781,45 zł.

(dowód: wnioski o wszczęcie postępowania restrukturyzacyjnego k. 68-87, 113-133)

W dniu 31 października 2017 r. w sprawie z wniosku A. K. (1), Sąd Rejonowy w Olsztynie postanowił:

- a) zabezpieczyć majątek dłużnika A. K. (1) przez ustanowienie tymczasowego nadzorcy sądowego w osobie J. C.,
- a) zabezpieczyć majątek dłużnika A. K. (1) przez zawieszenie postępowań egzekucyjnych prowadzonych przez komorników sądowych, w tym Komornika Sądowego A. K. (3) w sprawie Km 4263/17, obejmujące wierzytelność wynikającą z nakazu zapłaty I Nc 80/17 Sądu Okręgowego w Olsztynie.

(dowód: kserokopia odpisu postanowienia k. 88)

W Prokuraturze Okręgowej w Olsztynie toczyło się postępowanie przeciwko A. K. (1) o działania mające na celu pokrzywdzenie powoda. Sprawę zarejestrowano pod sygnaturą PO II Ds. 100.2017. Na dzień zamknięcia rozprawy, sprawa była w toku.

(dowód: wezwanie k. 145)

W dniu 23 lutego 2018 r. M. K. (1) darował zwrótnie swojemu ojcu A. K. (1) otrzymane wcześniej gospodarstwo rolne i wchodzące w jego skład nieruchomości, z wyjątkiem działki (...) o powierzchni 36,300 ha położonej w obrębie ewidencyjnym P., gminie B. z uwagi na wcześniejsze zabezpieczenie roszczeń dochodzonych niniejszym powództwem i zakazem zbywania i obciążania tej nieruchomości. Wartość darowizny określono na 11.000.000 zł. A. K. (1) darowiznę przyjął.

(dowód: akt notarialny Rep. (...) (...) koperta 159)

Wierzytelność powoda nie została zaspokojona w całości. Postępowanie restrukturyzacyjne nadal jest w toku. Wskazane przez pozwanego w odpowiedzi na pozew nieruchomości obciążone są licznymi hipotekami i należą do dłużnika jedynie w udziale.

(bezsporne, przyznane k. 160v)

Sąd zważył, co następuje:

Wobec tak ustalonego stanu faktycznego powództwo podlegało uwzględnieniu, aczkolwiek w niewielkim zakresie.

W niniejszym postępowaniu powód domagał się uznania względem niego umowy darowizny z dnia 24 lipca 2017 r. za bezskuteczną. Poza sporem pozostawała okoliczność, że ojciec pozwanego jest dłużnikiem powoda, a wierzytelność przysługująca stronie powodowej została stwierdzona prawomocnym nakazem zapłaty Sądu Okręgowego w Olsztynie

z dnia 12 maja 2017 r. Bezspornym również było to, że po uprawomocnieniu się nakazu, dłużnik powoda darował pozwanemu gospodarstwo rolne, w skład którego wchodziły liczne nieruchomości, o wartości 12.000.000 zł.

W pierwszej kolejności – wobec obrony podjętej przez stronę pozwaną – należało rozstrzygnąć kwestię zwolnienia pozwanego z odpowiedzialności w związku z podniesionym zarzutem w trybie art. 533 k.c. Zgodnie z tym przepisem osoba trzecia, która uzyskała korzyść majątkową wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli, może zwolnić się od zadośćuczynienia roszczeniu wierzyciela żądającego uznania czynności prawnej za bezskuteczną, jeżeli zaspokoi tego wierzyciela albo wskaże mu wystarczające do jego zaspokojenia mienie dłużnika.

W odpowiedzi na pozew, pozwany wskazał trzy nieruchomości oraz ruchomości (dwa samochody osobowe i motocykl), których jego ojciec A. K. (1) jest współwłaścicielem i właścicielem, nie wskazując przy tym wartości tych udziałów ani ruchomości.

W przypadku mienia, o którym mowa w art. 533 k.c. chodzi o wskazanie takiego rodzaju mienia, które w najwyższym stopniu prawdopodobieństwa graniczącym z pewnością, pozwoli na zaspokojenie wierzyciela. Nie chodzi więc o samą możliwość prowadzenia egzekucji z przysługujących dłużnikowi wierzytelności, której rezultat może okazać się w praktyce wątpliwy, lecz o uzyskanie przez wierzyciela realnego zaspokojenia. Za taką oceną przemawia przede wszystkim względ na określone alternatywnie przesłanki, których spełnienie prowadzi do zwolnienia osoby trzeciej od zadośćuczynienia roszczeniu wierzyciela. Są nimi – zaspokojenie wierzyciela oraz wskazanie mienia wystarczającego do zaspokojenia. Skoro zatem samo wskazanie mienia dłużnika może, na równi z zaspokojeniem wierzyciela, prowadzić do zwolnienia osoby trzeciej od zadośćuczynienia jego roszczeniu, musi to być mienie realnie służące zaspokojeniu. Odmienne ujęcie rozważanego zagadnienia byłoby zresztą sprzeczne z celem skargi pauliańskiej, mającej służyć ochronie wierzyciela przed krzywdzącym go postępowaniem dłużnika.

Mając na uwadze powyższe, w ocenie Sądu ogólnikowe wskazanie przez pozwanego nieruchomości bez jakiegokolwiek danych pozwalających z dostateczną dozą prawdopodobieństwa ustalić, czy mogą w ogóle służyć zaspokojeniu powoda, nie mogą być uznane za wskazanie mienia wystarczającego do zaspokojenia w rozumieniu art. 533 k.c.

W toku postępowania okazało, że ruchomości, z których powód mógłby się zaspokoić są zabezpieczone kredytami w instytucjach bankowych, co przyznał sam pozwany. Pozwany nie wskazał przy tym ich potencjalnej wartości, co uniemożliwiało dokonanie oceny wartości wierzytelności z tymi przedmiotami. Wskazane w odpowiedzi na pozew samochody nie są własnością dłużnika, co przyznał ostatecznie i sam pozwany. Motocykl będący własnością dłużnika ma zaś znikoma wobec stanu zadłużenia wartość.

Z tego względu podniesiony przez pozwanego zarzut nie mógł doprowadzić do skutecznego uwolnienia go od konsekwencji wynikających z art. 527 k.c. i następne.

Warto na marginesie wskazać, że wniosek dowodowy w postaci dopuszczenia opinii biegłego na okoliczność oszacowania wartości rynkowej dotyczył nieruchomości objętych żądaniem pozwu, a nie nieruchomości i ruchomości, które to pozwany wskazywał jako potencjalna możliwość zaspokojenia powoda.

Dokonując oceny zgłoszonego powództwa, należy przede wszystkim wskazać, iż zgodnie z art. 527 § 1 k.c., gdy wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć. Stosownie do § 2 omawianego artykułu czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli wskutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności. Jeżeli wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli (art. 527 § 3 k.c.).

Z analizowanego artykułu wynika, że przesłankami skargi pauliańskiej są: 1) dokonanie przez dłużnika z osobą trzecią czynności prawnej, na skutek której osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, 2) pokrzywdzenie wierzyciela wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika, 3) działanie dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela oraz 4) wiedza lub możliwość (przy zachowaniu należytej staranności) dowiedzenia się o takim działaniu dłużnika przez osobę trzecią.

Celem skargi pauliańskiej, jest ochrona interesów wierzyciela, na wypadek niełojalnego postępowania dłużnika, który z pokrzywdzeniem wierzyciela wyzybywa się swojego majątku na rzecz osób trzecich lub majątek ów obciąża. Przesłankami koniecznymi dla uwzględnienia skargi paulińskiej wniesionej przez wierzyciela istnienie wierzytelności przysługującej podmiotowi wnoszącemu skargę wobec dłużnika, dokonanie przez dłużnika czynności prawnej z osobą trzecią, pokrzywdzenie wierzyciela wskutek czynności dokonanej przez dłużnika, dokonanie przez dłużnika czynności prawnej z pokrzywdzeniem wierzyciela, uzyskanie wskutek omawianej czynności korzyści majątkowej przez osobę trzecią oraz działania osoby trzeciej w złej wierze. Wszystkie powyższe przesłanki winny wystąpić kumulatywnie, a ciężar ich udowodnienia zgodnie z art. 6 k.c. spoczywa na wierzycielu. Jednakże w sytuacji gdy wskutek czynności dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzyciela osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela (art. 528 k.c.).

W przedmiotowej sprawie darowizna gospodarstwa rolnego była czynnością nieodpłatną. Nie jest przeto istotna wiedza obdarowanego o sytuacji dłużnika i działaniu z pokrzywdzeniem wierzyciela. Pozwany przyznał, że długi jego ojca sięgały około 10.000.000 zł. W tej sytuacji darowanie mu gospodarstwa o wartości 12.000.000 zł, obciążonego hipotecznie jednoznacznie prowadziło do pokrzywdzenia wierzyciela. Należy tu podkreślić, że z punktu widzenia omawianych przepisów istotny jest tak moment dokonania czynności jak i jej zaskarżenia. Ponadto niewypłacalność dłużnika musi istnieć nie tylko w momencie wystąpienia ze skargą pauliańską, ale i w chwili orzekania (art. 316 § 1 k.p.c.). W chwili wystąpienia z powództwem, czyli 7 września 2017 r., istniały wszelkie przesłanki do uznania za bezskuteczną wobec wierzyciela omawianej darowizny (z wyłączeniem działki (...) stanowiącej cały czas własność dłużnika i nie objętej darowizną). Czynność była dokonana pod tytułem darmym. Wobec wielości wierzycieli i deklarowanej ilości obciążeń dłużnik stał się ewidentnie zubożony w sposób prowadzący do pokrzywdzenia powoda jako wierzyciela. Uzasadniało to roszczenie powoda. Sytuacja zmieniła się jednak w dniu 23 lutego 2018 r., na skutek zwrotnego przeniesienia własności z pozwanego na dłużnika. W zakresie nieruchomości zwróconych dłużnik odzyskał swoją własność (z wyjątkiem działki (...), której to dotyczyło udzielenie zabezpieczenia), w tym zakresie przestał już być zubożony. Konsekwencją takiego obrotu sprawy winno być cofnięcie powództwa w zakresie nieruchomości zwróconych. Powód, reprezentowany przez profesjonalnego prawnika, podtrzymał swoje roszczenie. Na datę zamknięcia rozprawy nie wykazał, aby w okresie pomiędzy zawarciem pierwszej umowy darowizny, a datą drugiej z nich, nieruchomości były dodatkowo obciążane, ponadto to, co wynikało z pierwszej umowy darowizny. Tym samym powód nie wykazał interesu prawnego w otrzymaniu orzeczenia na mocy którego, zgodnie z art. 532 k.c. mógłby zaspokajać się z pierwszeństwem przed innymi wierzycielami. Sąd miał na uwadze, że darowane nieruchomości były obciążone wieloma hipotekami na rzecz różnych podmiotów, w tym banków. Darowanie tych nieruchomości z powrotem na ojca również obejmowało te obciążenia. Nastąpił bowiem powrót majątku dłużnika w tym samym kształcie. Zaś powód nie wykazał, aby nastąpiło dalszego ich obciążenie skutkujące niemożliwością zaspokojenia swojej wierzytelności, co zgodnie z art. 6 k.c. spoczywało na stronie powodowej.

Aby uznać czynność prawną dłużnika z osobą trzecią za bezskuteczną w stosunku do wierzyciela należy przede wszystkim stwierdzić, że czynność ta została dokonana z pokrzywdzeniem wierzyciela, co ma miejsce gdy wskutek czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu niż przed dokonaniem czynności (art. 527 § 2 k.c.). W tym celu ocenia się rzeczywisty stan majątku dłużnika i stan pokrzywdzenia wierzyciela istniejący w chwili orzekania (316 k.p.c.). Na dzień 27 lutego 2018 r. pozwany nie był już właścicielem gospodarstwa rolnego (za wyjątkiem działki (...), której to dotyczyło udzielenie zabezpieczenia). Właścicielem tego gospodarstwa rolnego ponownie stał się dłużnik pierwotny - darczyńca. Na chwilę orzekania A. K. (1) nie był zubożony

w zakresie nieruchomości które do niego wróciły. O ile przeto w tym momencie w dalszym ciągu istniały przesłanki do skutecznego zaskarżenia darowizny w zakresie pozostającej we własności pozwanego działki nr (...), położonej w P., o powierzchni 36,300 ha w rozumieniu art. 527 i art. 528 k.c., to odpadły one w odniesieniu do reszty nieruchomości, które wróciły do dłużnika.

W związku z powyższym, Sąd uwzględnił roszczenie powoda jedynie w zakresie działki (...), o czym orzekł na podstawie art. 527 i art. 528 k.c., zaś w zakresie pozostałych nieruchomości oddalił powództwo jako bezzasadne.

Powód domagał się również uznania za bezskuteczną umowę sprzedaży z dnia 19 lipca 2017 r. mocą, której dłużnik A. K. (1) zbył na rzecz syna – pozwanego samochód marki V. (...) za cenę 2.000 zł.

Uznanie, że dłużnik stał się niewypłacalnym w wyższym stopniu dotyczy sytuacji, gdy na skutek podjętych czynności dłużnik ulegał takiemu uszczupleniu, iż zasadne jest przyjęcie, że wierzyciel nie zostanie zaspokojony, bądź uzyska zaspokojenie, ale z dodatkowym znacznym nakładem kosztów, czasu i ryzyka. Powyższe rozważania zachowują aktualność także w przypadku dokonania przez dłużnika czynności odpłatnej, w ramach której dłużnik w zamian za swoje świadczenie otrzymuje świadczenie ekwiwalentne. Jeśli bowiem czynność prawna jest równocześnie źródłem świadczeń powodujących zubożenie i przysporzenie w majątku dłużnika, w skutek których to ekwiwalentność świadczeń charakteryzuje się stabilnością majątku dłużnika w sensie ekonomicznym, to wówczas nie występuje stan pokrzywdzenia w rozumieniu art. 527 § 2 k.c. jako skutek dokonania czynności (wyrok SN z dnia 3 sierpnia 2006 r., sygn. akt IV CSK 83/06).

Nie każda bowiem czynność prawna powodująca zmniejszenie majątku dłużnika może być uznana za krzywdzącą wierzycieli. Nie będzie ona miała takiego charakteru wówczas – co potwierdzają wypowiedzi w piśmiennictwie prawniczym – jeżeli dłużnik w zamian za swoje świadczenie uzyskał ekwiwalent, który nadal znajduje się w jego majątku lub posłużył mu do zaspokojenia wierzycieli.

Powód w celu uznania tej czynności za bezskuteczną winien był wykazać, jego wierzytelność nie może być zaspokojona z uzyskanego przez dłużnika świadczenia, albo zaspokojenie to będzie mniejsze niż w wypadku skierowania egzekucji do zbytej nieruchomości (por. Uzasadnienie wyroku SN z dnia 7 grudnia 1999 r., I KKN 287/98). Powód nie wykazał, aby sprzedaż samochodu nastąpiła za cenę niższą niż rynkowa, a tym samym wartość majątku dłużnika uległa uszczupleniu. Wprawdzie wartość szacunkowa tego pojazdu przy czynności egzekucyjnych z dnia 25 lipca 2017 r. komornik określił na kwotę 7.000 zł, przy czym nie jest to opinia biegłego. Jako taka nie nosi waloru dowodowego (por. k. 25 i 13). Ciężar wykazania aktualnej ceny na dzień zbycia samochodu spoczywał na powodzie i tym samym udowodnienia, że nastąpiło zmniejszenie majątku dłużnika i jednocześnie uzyskania przez pozwanego korzyści. Z umowy nie wynika bowiem, czy zapłata nastąpiła gotówką, czy przelewem. Jeśli bowiem została uiszczona na rachunek bankowych, to zgodnie z postanowieniem Sądu Gospodarczego rachunki bankowe dłużnika zostały zajęte w związku z postępowaniami egzekucyjnymi. W dalszym biegu, w związku z otwarciem postępowania układowego, będą służyły zaspokojeniu wierzycieli.

Na chwilę orzekania o roszczeniu powoda, celem ochrony wierzytelności w kwocie 815.728,90 zł, do dłużnika wróciły nieruchomości o znacznym obszarze i wartości 11.000.000 zł. W wyniku wydanego wyroku wierzyciel uzyskał możliwość zaspokojenia się dodatkowo z nieruchomości o powierzchni 36,3 ha, której szacunkowa wartość wynosi 1.000.000 zł. W tej sytuacji, zważywszy proporcjonalność roszczenia powoda i majątku mogącego podlegać egzekucji, nie zostało wykazane, aby skarżona sprzedaż samochodu rzeczywiście prowadziła do zubożenia dłużnika na dzień orzekania. Z tej przyczyny oddalono powództwo i w tym zakresie, jako bezzasadne.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. dokonując ich stosunkowego rozdzielenia. Powód uiszczył opłatę w kwocie 5.000 zł i poniósł koszty wynagrodzenia pełnomocnika 10.800 zł – łącznie 15.800 zł. Pozwany nie poniósł żadnych kosztów. Powód skierował swoje roszczenie przeciwko nieruchomościom o wartości 12.000.000 zł, a utrzymał się jedynie w odniesieniu do jednej z nich to jest o wartości 1.000.000 zł. Wygrał proces w 1/12 części i od

pozwanego należy mu się taka część kosztów, to jest 1.316,66 zł, którą zasądzono na podstawie przywołanego wyżej przepisu.

O niepokrytych w pozostałym zakresie kosztach sądowych orzeczono wobec pozwanego na podstawie art. 113 ust. 4 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Powód jest młodym człowiekiem bez majątku. Zważywszy na stan postępowań prowadzonych przeciwko niemu nie ma dużych perspektyw na ściągnięcie tych kosztów. W toku procesu podjął działania zmierzające do odwrócenia sytuacji powstałej na skutek przyjętej od ojca darowizny, stąd Sąd uznał, że zachodzą szczególne przesłanki uzasadniające nieobciążanie go tymi kosztami.